

U chodníku

Je to stará prodavačka novin,
která se denně dobelhá až sem...
Když, znavená a neúnosná,
složí svůj balík „zvláštních vydání“,
usedá na něj a pak usíná...
Ti kdož tu přecházejí,
zvykli si na ni tak, že ji už nevidí –
a ona, tajemná a němá jako vědma,
neviditelným činí to, co nabízet by
měla.

Začíná pršet...

Vladimír Holan

Foto: Radim Kalecký

Úvodem

Projevy Benedikta XVI. při jeho návštěvě stojí za opětovné přečtení. Kéž by nás jeho návštěva povzbudila k pozornému naslouchání Ježíši. „President byl unešen osobností papeže“, píše tisk. Hlavně bývá unešen sám sebou. Nebo Ruskem nebo Čínou. Putin se také nechává fotografovat, jak zapaluje v kostele svíčku a nechává si dávat požehnání.

„Papež sloužil ve weermachtu“, vybafl na mě jeden občan. „Ano. Byl vy jste na vojně? Přisahal jste věrnost Sovětské armádě? Byl jste v ROH?“ „To se muselo!“

Někteří adventisté místo dvouleté vojny šli na tři roky pracovat do dolů. Jehovisté se raději nechali zavřít. Benedikt XVI. bude svatořečit řádovou sestru, která strach z Hitlera překonala. Vzhlížet ke statečnějším je lepší než se omlouvat zbabělejšími. /v

KONEC SEZÓNY

V polovině září končí většina mariánských poutí. Účastní se jich také mnoho náhodných návštěvníků a turistů, protože poutní místa bývají v přitažlivé krajině. Ptají se pak, co to znamená, že je Maria orodovnice, prostřednice, přímlovkyně, spoluvykupitelka. Je to proto, že Bůh je nějak těžko dostupný, lidem uzavřený? Dnešní lidé jsou na hony vzdálení staré zbožnosti předků. Dají se přesto nějak zaujmout? Skálopevní katolíci míní, že si tito lidé mají získat informace u nich, u nás. Jenže my sami chápeme tyto mariánské titulatury nejistě. Náš slovník není ani mnohým z nás jasný. Ale kazatelé na poutních místech si tím hlavu nelámou a frázemi nešetří. My věřící i ti neinformovaní (ale zvědaví) se můžeme učit u samé Matky Kristovy. I ona se ptala: jak se to stane? Docela se až ulekla velkého Vyzvání Božího. Mnohokrát – jak čteme – uvažovala o všem ve svém srdci. Své nemluvnátko jistě neadorovala na kolenou. Ještě v Ježíšových 12 letech nevěděla, kde ho jistě najde! Učila se chápat až do smrti. Proč jí nedáme tak případný titul „Učitelka víry“? To by ji přiblížilo nám všem více než starobylé pokusy vyjádřit nějak vlastní nedostatečnost oněmi dobře miněnými tituly. Dnes již víme, že Maria se učila lásce a milo-

srdentství u svého Syna, a On na sobě ukázal, že to vše pramení v dobrotě jeho Otce. Proto nedrží ruku svého Syna, který by nás prý jinak těžce ztrestal. (To je určeno zatvzrcům, ale ne hledajícím.) Kristus učil svou matku vlídnosti k lidem, ne naopak. Učitelka víry! Prosím, okopírujte můj návrh pro kazatele na poutních místech. Ať vysvětlují lidem genezi naší terminologie. Ať se ukáže postup našeho poznání Boží lásky, blízké, nabízené a nikoliv těžko přístupné. Poutníci jsou na těchto místech otevřenější a vděční za to, že uslyší něco nového, podnětného, než obvyklé fráze, jichž mají doma dost po celý rok.

Jan Rybář

Zanechte lži a `mluvte pravdu každý se svým bližním`, vždyť jste údy téhož těla. Hněváte-li se, nehřešte. Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce a nedopřejte místa ďáblu. Z vašich úst ať nevychází ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost. Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.

(Ef 4,25-32)

Jak dopadá srovnání bible s náboženskými spisy jiných světových náboženství, jako je islámský korán, párijský kánon buddhistů, Tao te t'ing taoistů nebo Hovory Konfuciovy konfucionistů?

Ve všech těchto spisech je určitá shoda i určitý rozdíl. Shoda je v jednom: všechny svaté knihy (termín „svaté knihy“ užívám jako technický, ne hodnotící, degradující ani nijak oceňující) vyprávějí určitým způsobem buďto o Bohu, nebo o tom, co Boha nahrazuje, ať už je to věčný řád (jako třeba u Konfucia – říkali mu Li), nebo vnitřní plynutí jsoucna (u taoismu) a tak dále. V čem se tedy Bůh biblického svědectví liší od představ boha, které nacházíme v jiných svatých knihách? Je to dost zřetelné: bůh v islámu (nazývá se Alláh) je zcela oddělen od světa a pouze skrze proroky vzkazuje svým věřícím, co tu mají dělat. Sám však nedělá v podstatě nic, neangažuje se, zůstává oddělen. Jeho opakem je představa, se kterou se setkáváme v jihovýchodní Asii: zde je bůh totožný se světem, lépe řečeno s celkem jsoucna; říkáme tomu panteismus. Bůh a bytí je totéž a místo boží vůle je zde jakoby věčný zákon, který má člověk respektovat proto, že sám je tohoto božství součástí a podílí se na něm. Bible stojí jakoby uprostřed, byť ji rozhodně nelze brát jako nějaký kompromis: Bůh, o kterém mluví Písmo, je nad světem, ale o svět se zajímá, a to dokonce takovým způsobem, že s ním nejen komunikuje skrze proroky, ale dokonce si vyvoluje svůj lid, k němuž sebe sama připoutá smlouvou – to je Starý zákon. Nový zákon jde ještě o krok dál, když svědčí o tom, jak tento svrchovaný vládce všeho jsoucna sestoupil v lidském těle do naší bíd a vzal na sebe všechny náš hřích. Bůh tedy nezůstává nad světem, není ani se světem totožný, ale – byť nadvětý a svrchovaný – prolamuje se do našeho světa a do naší bíd. To je něco, co v žádném jiném svatém spisu nebo svaté knize nenajdeme. Přestože Hospodin, Otec Pána Ježíše Krista, je a zůstává Bohem svrchovaným, představuje se nám jako někdo blízký a přítomný, kdo vstoupil do naší bíd a našeho troskotání, kdo s námi sestoupil do našich úzkostí, nesází, ba i hrobu, aby nad tím vším zvitězil. Ve své zvláštní bipolaritě má tedy evangelium jakoby dva středy: mluví o bohu svrchovaném – a milosrdném, vyvýšeném – a sestoupivším, o tom, který je svoboda sama – a který je zároveň láska sama. Můžete hledat po celém světě v nejrůznějších svatých knihách, ale takovou zprávu jinde nenajdete. Právě toto je evangelium, dobrá zpráva, a právě v tom je bible jedinečná.

Jakou vlastnost by měl čtenář bible mít, aby se dobral podstaty biblického textu?

Když čtu bibli, měl bych předpokládat, že Pán Bůh je moudřejší než já, takže v ní mohou být věci, kterým nerozumím. V bibli samotné je psáno, že kterékoli věci na-

psány jsou, k našemu naučení napsány jsou. Všecko, co se dostalo do bible, má čtenáře nějakým způsobem vést k Bohu a má mu sloužit k poučení. Jenomže ne všecko je užitečné vždycky a pro každého. Proto je základní vlastností čtenáře bible pokora. Jen ten, kdo ji má, dokáže prosit a čekat, až mu Pán Bůh poslouží k srozumění. A i tak bude stále znovu a znovu narážet na místa, kterým rozumět nebude. To se stává i starým profesorům, kteří nad biblickým textem sedí i víc než čtyřicet let. Pak je nejlépe říci si to, co učil starý reformátor Martin Luther: „Když něčemu v bibli nerozumím, mám poděkovat Pánu Bohu za jeho moudrost, která je větší než mé chápání, a jít dál k těm věcem, kterým rozumím.“ V bibli je toho přeci dost, čemu rozumíme: víme, že nás má Pán Bůh rád, že pro nás poslal Pána Ježíše Krista, a že tedy máme v dobré naději a v upřímné poslušnosti jít jeho cestou. To je naprosto jasné a zde se na žádné neporozumění vymlouvat nemůžeme.

*z knihy Prof. Jana Hellera:
„Na čem mi záleží“*

MANŽELŮM

Manžel a manželka nejsou dva, ale jsou jednou bytostí. Co Bůh spojil, člověk nerozlučuje. (srov. Mk 10,6-9)

Židovští chlapi sváděli vinu za nepodařené manželství na ženu. Oháněli se dovolením rozvodu. Ježíš připomíná bohatství božského záměru s mužem ženou a své „svatební dary“ manželům.

Chci-li stavět dům, spočítám prostředky, chci-li vstoupit do manželství, měl bych si počínat podobně.

Výchozí podmínky máme různé, někdo vyrůstal v milující rodině, jiný byl doma hodně poškozen, ale každému Bůh nabízí velkou pomoc k uzdravení, osobnostnímu růstu i k manželství.

Křesťanské manželství nevzniká automaticky při sňatku pokřtěných a oddaných v kostele, ale tam, kde oba manželé přijali Ježíše

za svého rodinného Přitele, Bratra, Učitele a Mistra – to znamená, že se s ním radí a dají na něj. (Podle toho si máme partnera do manželství vybírat.)

I nevěřící říkají: chci tě mít rád více než tvoji rodiče (to může být vysoko nastavená laťka).

Ježíš nás zve ještě výš: „Pomohu ti mít rád druhého jako mám rád tebe. Žij z lásky svého otce, můžete se přesvědčit, že mám stejným způsobem rád každého z vás. Přijmete-li toto bohatství a přidáte-li své snažení, máte z čeho dávat svým dětem a dalším lidem. (Srov. J 15,9-11)

Bůh nám nabízí poznání i pomoc, jak se stát osobností, jak si vybrat charakterního partnera, jak spolu harmonicky vycházet a vychovávat dobře děti.

Partner je také darem od Boha, mám si všimnout v čem mě doplňuje a vážit si jej.

Manželství je schopen jen dospělý – (odpovědný za sebe a schopný přijmout odpovědnost za rodinu).

Manželství je větším vztahem než vztah rodičů k dítěti, proto „opustí“ muž svého otce i matku. (Žena tenkrát samozřejmě opouštěla rodiče a nastěhovala se k manželovi.) „Opustit“ znamená vyvázat se z nezdravé závislosti.

Vztah rodičů k dítěti je nerovnoměrný, ale vztah manželů je rovnoměrný. Je mnohem jednodušší vycházet s pětiletým dítětem než s patnáctiletým. Partner teprve má své názory, způsob myšlení a svůj přístup k práci.

Umět spolupracovat je velikým uměním. Chci-li jít do lepšího, pak je třeba budování manželství věnovat ještě víc úsilí než výchově dětí.

„Boží království může začínat už tady na zemi“, říká Ježíš. „Pomohu ti, aby ses uskutecnil podle božích plánů a pomohu ti objevit kým má být ten druhý.“

Pomohu ti naučit se mít rád sebe sama. Jsi milovaným synem/dcerou Boha“.

(Kdo nemá rád sám sebe, není schopen vnímat a přijímat přízeň druhých. Často druhé podezírá a obviňuje z nepřízně.

Kdo nemá rád sebe, těžko přiznává svou chybu – má pocit, že by byl úplným zebřákem. Kdo neví o své ceně, lehko může při vybírání partnera jít pod svou cenu.)

Lékem k uzdravování je umění objevit a přijímat každodenní obdarování od Boha. Pak nebudu usínat s pocitem přehlíženého a opuštěného.

Ježíš říká, manželství může a má být přátelstvím navždy. Obdarovává nás svým přátelstvím a zve nás do „božského království“, do rodiny boží. Do ní vstupují ti, kteří chtějí a snaží se uspořádat sebe a vztahy s druhými podle Ježíšova příkladu a podle jeho pravidel. „Království nebeské je jako poklad nebo jako perla; kdo je objeví, s radostí prodá všechno, co má, aby získal pole, perlu“ (Mt 13,44-46) Rodina je podmnožinou božského království, na vytváření dobré rodiny také nelze šetřit (sebe).

Po tak jedinečné nabídce a Boží péči porozumíme Ježíšovu slovu: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuje.“ Zmařit boží obdarování nabízené manželům je velikým proviněním a neodpovědností sobě, partnerovi, dětem, příbuzným a Bohu.

Nevydařené manželství je utrpením s následky na celý život pro manžele i děti. Často následky rozpadu poznamenávají i další generace.

Ježíš nechce zakovat manžele do okovů otroků nebo galejníků. Ale nechá-li se někdo ukořistit tvrzením: rozvod je zakázán a nepracuje-li na vztahu a soužití v rodině, nehospodářeli s dary božími, „přijde i o to, co si myslí, že má“ (srov. Lk 8,18) a zatíží velikou vinou sebe a druhé velikým neštěstím.

My se často hádáme o literu, co se může a co se nesmí, místo abychom hledali kým Ježíš je, co mi nabízí a co ode mě očekává.

Kdo hledá, objeví, jak si Ježíš představuje křesťanské manželství. Naučí se správnému myšlení a smýšlení, bude si rozumět s Bohem a s dobrými lidmi.

Kdo zakusí krásu Božího obdarování a péče, rád se přidá k Ježíšovu záchranářskému plánu („Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.“ Mt 4,19), bude mu radostí a ctí přijmout úlohu „světla, soli a kvasu“.

Je také pravdou, že Ježíšovy plány s manželstvím v božím království je třeba přijímat jako začátečník, jako dítě, které se musí teprve všechno naučit ... /v

POZNÁMKY Z BOHOSLUŽBY

Moudrý ví o svých slabostech a o nebezpečí pádů.

Je vděčný za upozornění Desatera a dalších ustanovení: „Nebudeš ...“ /1

Pyšný je přesvědčen o své zbožnosti, dokonalosti, vědomostech, pravdě, neomylnosti.

Zbožný ví, že se dopouští mnoha hříchů. Neriskuje pád.

Pokorný ví, že o řadě věcí neví nic nebo že neví vše.

Určitá skupina lidí si přeje, aby byl Bůh.

Někteří z nich se nesnaží Boha opravovat, ale porozumět mu, aby mu mohli důvěřovat a spolupracovat s ním. /2

Tři nejlepšími učedníky vzal Ježíš na „horu proměnění“ k vyučování pro nejpokročilejší. U zkoušky propadli (jindy byli skvělí).

Proč se cestou dolů báli Ježíše zeptat?

Jakých učitelů se bojíme ptát?

Jaký druh studentů se bojí zeptat?

Dobrý učitel vyloží to, co začal.

Nerozumíme-li něčemu, ptáme se. Zkoumáme (ve světle božího slova), zda je pravdou to, co mi vytýká druhý (partner, dítě).

Z jakých důvodů nám Ježíš dal za vzor dítě? Které postoje dítěte jsou pro Ježíšovy učedníky nejdůležitější?

Nehádejme, podložme svá tvrzení evangeliem.

Srovnejme si je podle závažnosti.

To, co Ježíš prohlašuje za klíčové, je záhodno přijmout a pěstovat.

Každé poznání nebezpečí a přiznání své chyby je dalším krokem k moudrosti.

Hned řeknu jednu svou zkušenost. Kolikrát jsem, místo abych řekl: „Ten mě štve“, dotyčného označil: „Je takový a takový“.

Mnohokrát jsem zapomněl, že při posuzování lidí mně nesympatických nebo těch, kteří mně ublížili, musím být obzvláště spravedlivý.

Poznámky:

/1 Bůh nám dal svobodu i bohatství, proto: „Nebudeš (mít zapotřebí) brát z cizího, lhát, podvádět, dychtit ...“

/2 I sv. Petr někdy káral Ježíše, např.: „Co to říkáš za nesmysly o ukřižování Mesiáše?“

/v

VYJÁDRĚNÍ EKUMENICKÉ RADY CÍRKVÍ V ČR K SOUČASNÉMU VZTAHU STÁTU A CÍRKVÍ

Ekumenická rada církví v ČR s lítostí a se značným znepokojením vzala již před několika měsíci na vědomí zprávu o ukončení práce parlamentní komise pro narovnání hospodářských vztahů mezi státem a církvemi. Mrzí nás, že několikaletá náročná práce zástupců státu i církví byla opět zmařena.

V současné době jsme velmi znepokojeni tím, že se nedořešený vztah státu a církví objevuje i při volební kampani, přičemž jsou zkreslovány doposud nezpochybnované historické skutečnosti, stejně jako i doporučení a vyjádření expertů, se kterými vládní i parlamentní komise pro narovnání hospodářských vztahů spolupracovaly a využívaly je pro svá jednání.

Členským církvím ERC leží na srdci budoucnost našeho státu a hodlají se účastnit všeho dobrého, co je pro občany tohoto státu prospěšné a dobré. Předpokladem pro takovou službu však musí být jistota, že náš stát je státem právním, ve kterém nelze zkreslovat údaje a data pouze na základě momentální poptávky. S lítostí konstatujeme, že vyostřenost předvolební kampaně a stranické soupeření, ve kterém lze jen těžko skrývat osobní ambice jednotlivých aktérů, v nás posilují vědomí, že právu a spravedlnosti se přisuzují pouze role služebné a účelové.

Církev Ekumenické rady si uvědomují problémy společnosti v době hospodářské krize a jsou ochotny k dialogu. Na druhou stranu si uvědomují zodpovědnost za ty, kterým

slouží. Každý člověk, který změní svůj život a stane se řádným občanem naší vlasti, je velkou pomocí a ziskem pro celou společnost. To vícenásobně platí v době, v níž přibývá různých rodinných krizí, duševních chorob, depresí, závislostí stejně jako i ponižování důstojnosti člověka nebo povyšování lži na úroveň běžného prostředku jednání mezi lidmi. Církev ERC znovu opakují, že nehodlají hromadit majetek, ale budou jej využívat pro další rozvíjení práce potřebné pro celou společnost. Takové službě však brání současný stav, kdy narovnání hospodářských vztahů mezi státem a církvemi bylo zastaveno. Církev jsou nyní opět účelovým využíváním a účelovou interpretací údajů některými stávkami před celou společností téměř do pozice nepřátel, do pozice, se kterou ostatně mají z dob totalitního režimu mnoho zkušeností. Zůstáváme dále připraveni k serióznímu dialogu a hledání řešení. Odmítáme, aby problematika vyrovnání státu a církví byla znovu používána propagandistickým způsobem v politickém boji.

Zároveň vyznáváme, že více než majetek je pro nás věrnost Ježíši Kristu, Pánu církve. Proto nebudeme pro dialog se státem užívat stejných metod, jaké jsou vůči nám dnes z některých stran uplatňovány. Historická zkušenost nám dává jistotu, že režimy odcházejí, zatímco Kristus zůstává a s ním i jeho lid.

Praha 12.9.2009

Móhandás Karamčand Gándhí, *1869, nazývaný **Mahátma** (Velký duch), indický filozof a politik dovedl Indii svou důslednou politikou nenásilí na práh svobody.

V r. 1888 byl vyobcován ze své kasty za rozhodnutí odjet studovat do „nečisté“ Anglie. Tento údajně bezbožný čin jej v očích pravověrných znemožnil. Vyhnali ho, ačkoli (nebo právě proto že) je nebetyčně převyšoval. Albert Einstein o něm jednou prohlásil: „Budoucí generace jen těžko uvěří, že takový člověk z masa a kostí vůbec kdy mohl existovat na naší planetě.“

Tomuto muži stačilo pouhých pár slov, a Indie mu ležela u nohou. Jen pár gest, a Británie byla bezmocná, neboť jak bojovat proti nepříteli, který vás má rád? Proti člověku, pro něhož nespoupráce se zlem byla mravní povinnost?

Pro Indy v Jižní Africe se brzy stal bháim (bratrem), ohromená Indie ho pak přijala pod jménem bápú (otec).

Když se jeho manželka Kastúrbái zdráhala přijmout do komunity ášramu skupinku nedotknutelných, dal jí Gándhí na výběr: buď je přijme upřímně a čestně, nebo ať odejde. Dotknout se indického svědomí (např. ve věci 50 miliónů nedotknutelných) bylo podle Gándhího stejně důležité jako dotknout se britského svědomí.

Když na poutích Indií promlouval a spatřil nedotknutelné za oddělenými bariérami, okamžitě k nim přišel a mluvil k zástupům z jejich místa.

Mnozí protestantští duchovní označili Gándhího za velkého náboženského ducha a „skutečného křesťana“. Pius XI. se s ním setkat odmítl.

Peníze na podporu své věci Gándhí odmítal nebo přijímal jen neochotně: „*Peníze jsou věc, které satjagraha potřebuje nejméně.*“

„*Tricet roků jsi byl se mnou, a nic jsi se nenaučil.*“ (Patelovi, když se v nové roli ministra 1947 zdráhal vyplatit islámskému Pákistánu půl miliardy rupií z příjmů z doby před rozdělením)

„*Mohu vlastnit jisté věci jen pokud vím, že ostatní, kteří po nich touží, jsou schopni je mít.*“

„*Kdyby se člověk vzdal všeho, co má, opravdu by všichni vlastnili všechny poklady světa.*“

„*Jen ten, kdo je schopen vidět vlastní chyby přes zvětšovací sklo – a chybu druhého přes sklo, které zmenšuje, může dospět k relativně spravedlivému soudu.*“

V roce 1921 se hájil před britským soudem: „*Podle mého názoru nespoupráce se zlem je povinnost, ba větší než spoupráce s dobrem.*“

„*Ničí nás jistá pověra, podle které se dítě v prvních pěti letech života nemá čemu naučit. Skutečnost je ale opačná, dítě se později už nikdy nenaučí to, co se naučí do pěti let.*“

„*Odvaha je základem duševního života. Zbabělci nemohou být mravní.*“

„*Civilizace se posuzuje podle stanoviska, jaké zaujímá k menšině.*“

„*Musíme zachovat klid a rozvahu, i když svět má oči krví podlité.*“

„*Oko za oko a svět bude slepý.*“

„*Pravda má tvrdost diamantu a půvab květu v rozpuku.*“

„*Snažím se spatřit Boha prostřednictvím služby lidem, protože vím, že Bůh není na nebi, ale v každém z nás.*“

„*Oddanost pravdě mě přivedla k politice, a bez nejmenšího zaváhání mohu říci, že ti, co tvrdí, že náboženství nemá s politikou nic společného, nevědí, co je to náboženství.*“

„*Jediné, co západní národy ukázaly světu, je, že násilí nevede ani k míru, ani ke štěstí. Kult násilí nepřinesl štěstí nebo zlepšení ani jim, ani jejich spojencům.*“

Krátce před vražedným atentátem v lednu 1948 řekl: „*Ovládám chlapsky nenásilí? To ukáže jediné moje smrt. Jestli mě někdo zavraždí a budu umírat s modlitbou na rtech za vraha, se zvývám Boha a s vědomím jeho přebývání ve svatyni mého srdce, jediné tehdy budu moci říci, že jsem chlapsky ovládal nenásilí.*“

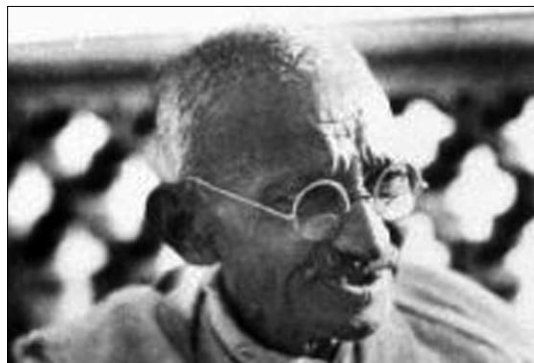
Gándhího vnitřní kompas a sílu měl v sobě bezesporu i irský kněz Hugh O'Flaherty. Druhou světovou válku mohl prožít v klidném zázemí Vatikánu, ale toho byl vzdálen. Po celé Itálii hledal v zajateckých táborech spojenecké vojáky a Židy. S podporou a vědomím Pia XII. vybudoval rozsáhlou podzemní síť a v římských kláštorech, soukromých bytech i na vatikánských územích ukrýval tisíce těch, kterým šlo o život. Sám ho nikdy neváhal nasadit a v převlečeních pronikal na území nepřitele. Šíleně riskoval, přežil několik honiček s gestapem, ale použít násilí odmítal za každou cenu. Jeho roli odhalil šéf římského gestapa Herbert Kappler. Když ho nemohl dopadnout, připravil jeho úkladnou (neúspěšnou) vraždu přímo ve Vatikánu. Kromě toho donutil římského rabína (za slib beztrestnosti Židů v Římě) složit do 36 hodin milión lir a sto liber ryzího zlata, načež nechal ghetto brutálně zlikvidovat a obyvatele deportovat. Kappler vlastní rukou zabil jednoho katolického kněze, účastníka odboje, poté, co ho odmítla zastřelit italská popravčí četa. Stal se též spoluodpovědným za „římský masakr“ stovek nevinných v blízkých jeskyních.

Monsignore Hugh O'Flaherty zachránil čtyři tisíce lidí. Po osvobození byl vyznamenán v Itálii, Kanadě a Austrálii. Obdržel zlatou medaili Spojených států za svobodu a byl jmenován komandérem Britského impéria.

Herbert Kappler byl odsouzen na doživotí za válečné zločiny. Po celá dlouhá léta, která strávil v italském vězení, měl Kappler jediného návštěvníka. Každý měsíc, rok co rok, za ním přicházel O'Flaherty.

Právě před půlstoletím, v roce 1959, přijal bývalý šéf obávaného římského gestapa křest z rukou irského kněze.

Zdeněk Hübner

PŘÍZNAČNÉ PROJEVY POLITIKŮ V POLSKU

1. září si Poláci připomínali 70 let od napadení své země nacistickým Německem a Sovětským svazem. Poláci se, na rozdíl od nás, bránili, mají být na co hrdí.

Na slavnost přijeli i politici okolních zemí. President Kaczyński o okupaci Těšinska na podzim r. 1938 prohlásil: „Účast Polska na likvidaci, nebo přinejmenším teritorárním zmenšením tehdejšího Československa, nebyla jen chyba, byl to hřích. My v Polsku jsme se dokázali k tomuto hříchu přiznat a nehledat jeho ospravedlnění, i kdyby se snad hledat dalo.“ (Náš velvyslanec v Polsku Jan Sechter řekl: „Podobné gesto vůči Československu ještě nikdo neučinil.)

Kancléřka Angela Merkelová se za viny Němců omlouvala. Ale ruský premiér Putin se nejen za okupaci Polska, vyvraždění polských důstojníků a inteligence v Katyni a další zločiny proti Polákům neomluvil, ale sváděl vinu na Mnichov. Polské obsazení Těšinska použil dokonce jako argument k tomu, aby se nemusel omlouvat Polsku za uzavření paktu Molotov-Ribbentrop v srpnu 1939. Tento pakt označil pouze za chybu.

V listu Rzeczpospolita Paweł Liciński píše: „Rusko je takové jaké je; i když Putin nemluví pravdu, je třeba s tím žít. Upevňovat s Moskvou vzájemné vztahy a vydělávat. Ano, ale žít neznamená přistoupit na ruské chápání vzájemné omluvy. Možná se Rusům a Polákům ještě dlouho nepodaří dosáhnout porozumění v tématu minulosti. Ale potom je lepší nepředstírat, že se dosáhlo společného pohledu, o což se společná vzpomínka výročí začátku války pokoušela.“

A2, 19/2009

„A král toužil po takovém nápisu, který by platil tisíc let a potom až do konce světa?“

„Ano, přesně tak.“

„Po myšlence tak pravdivé a hluboké, že by byla platná za všech okolností?“

„Ano, o nic jiného mu nešlo.“

„Po nápisu, jenž by platil neustále a nikdy neztratil svůj význam, i kdyby na něj někdo plival či se mu vysmíval?“

„Ano, přesně takový nápis poručil král svým mudrcům napsat.“

„A co tedy napsali?“

„Čtyři slova: I TOTO JEDNOU POMINE.“

Carl Sandburg

PŘÍBĚH JEDNOHO NĚMCE

Sebastian Haffner

Autor ve své knize popisuje, co se odehrálo s Němci v letech 1914-1933. Kulturní národ se nechal ponížít a přijal život těch, kteří vyjeli s vlky.

Haffner, student práv a později novinář, dokázal už před 2. světovou válkou rozpoznat jak a kam se veřejnost Německa sesouvá. Kniha může pomoci i nám, proč jsme se my neubránili komunismu v nás.

Poctivost Haffnera k sobě je osvobozující i pro nás. Jakmile se zjistí a pojmenuje nemoc, lze hledat léčbu.

Jediné, co zbývá vysvětlit, je totální nepřítomnost toho, čemu se u národa i jed-notlivce říká „charakter“: pevné, zvnějšku neotřesitelné jádro, ušlechtilá tvrdost, nejvnitřnější rezerva hrdosti, přesvědčení, sebedůvěry a důstojnosti, kterou lze v hodině zkoušky mobilizovat. To Němci nemají. Jako národ jsou nespolehliví, poddajní, bez pevného jádra. Březen 1933 to prokázal. V okamžiku dějinné výzvy, kdy slušné národy jako mávnutím proutku spontánně povstanou, Němci jako mávnutím proutku strnou, zmalátní, povolí a kapitulují – stručně řečeno nervově se zhroutí.

Zrada a zbabělost vůdců zabránily, aby se členové jiných politických mocenských uskupení postavili proti nacistům a kladli odpor. Nicméně pořád zbývá otázka, proč spontánně porůznu nepovstali a nebránili se jednotlivci – když ne proti celému systému, tak alespoň proti nějakému specifickému bezpráví, obzvláště hanebnému činu ve svém bezprostředním okolí. (Uvědomuji si, že tahle otázka je výtkou i mně samému)

31. března 1933 vtrhli do budovy soudu příslušníci SA, aby vyklidili Židy...

Ke mně přistoupila hnědá uniforma a rozkročila se nade mnou. „Jste árijec?“ Dřív než jsem si stačil uvědomit, co dělám, jsem řekl: „Ano.“ Zkoumavě se mi podíval na nos – a ustoupil. Ale mně se nahrnula krev do tváře. Došlo mi, bohužel pozdě, že jsem se blamoval, že jsem utrpěl porážku. Řekl jsem „ano“! Árijec jsem sice byl. Nelhal jsem. Jen jsem se dopustil něčeho mnohem horšího. Jak ponižující je odpovědět někomu, kdo není oprávněn se ptát, že jsem árijec – což pro mě osobně není vůbec důležité. Jaká hanba, že jsem si svou odpověď vykoupil to, že mě tady za stohem spisů nechali na pokoji! Takhle se nechat doběhnout! Selhat hned v první zkoušce! Nejraději bych si vrazil pár facek.

V historii vzniku třetí říše je jedna nevyřešená záhada, která je podle mého ještě zajímavější než otázka, kdo zapálil Říšský sněm. Ta otázka zní: Kam se vlastně Němci poděli? Ještě 5. března 1933 většina z nich Hitlera nevolila. Co se s touto většinou Němců stalo? Zemřeli? Zmizeli z povrchu zemského?

Nebo se na poslední chvíli stali nacisty? Jak je možné, že tato většina nijak viditelně nereagovala?

Téměř každý z mých čtenářů zná z dřívějšíka nějakého Němce a většina si jistě myslí, že jejich němečtí známi jsou normální, přátelští, civilizovaní lidé jako všichni ostatní – necháme-li stranou pár národních povahových zvláštností, které má tak či tak každý národ. Snad každý kdo slyší projevy, které dnes zaznívají z Německa (a vnímá činy, kterými Německo páchne na sto honů), pomyslí na své německé známi a nechápavě se zeptá: Co se s nimi děje? Patří skutečně k tomuhle blázinci? Copak nevidí, co se s nimi děje – a co se děje jejich jménem? Snad to dokonce schvalují? Co je to za lidi? Co si o nich máme myslet?

Skvělá mládež, přesto měli všichni knedlík v krku. Jednoho dne – nevím už, co kacířského jsem pronesl – si mě jeden kolega referendář vzal stranou a upřímně mi pohlédl do očí. „Chtěl bych vás varovat, pane kolego,“ řekl. „Myslím to s vámi dobře.“ Opět mi pohlédl hluboko do očí. „Vy jste republikán, že?“ a chlácholivě mi položil ruku na paži. „Nebojte se. Já také, v srdci. Mám radost, že vy rovněž. Ale musíte být opatrný. Nepodceňujte ty fašisty!“ (Řekl „fašisty“.) „Skeptickými poznámkami dnes niče nedosáhnete. Tím si jen kopete vlastní hrob. Nevěřte tomu, že se dnes dá proti fašistům něco pořídit. A otevřenou opozicí už vůbec ne! Věřte mi! Známe fašisty asi lépe než vy. My republikáni teď musíme výt s vlky.“

Tolik republikáni.

Situace v létě roku 1933 byla pro ty Němce, kteří nebyli nacisty, jednou z nejtěžších, v jaké se lidé mohou ocitnout: byl to stav naprostého a beznadějného životního krachu, kombinovaný s důsledky šoku z obrovského překvapení. Nacisti nás měli v hrsti, byli jsme jim vydáni na milost a nemilost. Všechny pevnosti padly, jakýkoli kolektivní odpor byl znemožněn, individuální odpor byl už jen formou sebevraždy. Byli jsme pronásledováni až do nejsoukromějších skrýší, ve všech oblastech života zavládla deruta, rozkladný útek, a nikdo nevěděl, kde tenhle útek skončí. Zároveň nás denně vyzývali – ne abychom se vzdali, nýbrž abychom přeběhli. Malinkatá smlouvička s ďáblem – a už jste nepatřili k zajatcům a pronásledovaným, nýbrž k vítězům a pronásledovatelům.

Bylo to nejprostší a nejsprostší možné pokušení. Mnozí mu podlehl. Často se později ukázalo, že špatně odhadli cenu, jakou musí zaplatit, a že na to, aby se stali opravdovými nacisty, nemají žaludek. Dnes jsou po celém Německu desítky tisíc takových nacistů se špatným svědomím, lidí, kteří nosí stranický odznak jako Macbeth královský hermelin, vyjeli s vlky a musí unést permanentní zátěž svého svědomí; marně už potajmu pokukují, jak vyskočit z rozjetého vlaku. Pijí a berou prášky na spání, neodvažují se přemýšlet, už

ani nevědí, zda se mají konce nacistické éry – svého vlastního konce – bát, nebo v něj doufat, a až ten den nastane, budou si zcela určitě přát, aby se bývali k nacistům nikdy nedali. Zatím jsou ale noční můrou světa a skutečně nelze vůbec odhadnout, čeho všeho jsou tihle lidé ve svém morálním a nervovém pomatení ještě schopni, než se zhroutí. Jejich historie musí být teprve napsána.

Ovšem situace roku 1933 přinášela kromě tohoto nejprimitivnějšího pokušení ještě mnoho jiných. Každé z nich bylo, pokud mu člověk podlehl, zřídlem šílenství a duševní choroby. Ďábel chystá mnohé léčky, hrubé pro hrubé duše, jemné pro ty jemnější.

Kdo se vzpěchoval být nacistou, měl špatné vyhlídky: čekalo ho naprosté a beznadějně zoufalství, musel denně bezmocně snášet urážky a ponižení, nezbylo mu než být bezbranným svědkem nesnesitelných situací, byl bez domova v každém smyslu slova, trpěl bez přípravy. Taková situace má opět svá vlastní pokušení – zdánlivě utišující a mírnící prostředky, v nichž se skrývá ďábelský háček.

Jedním z pokušení zvláště pro starší lidi, byl útek do světa iluzí: nejraději propadali iluzi převahy. Ti, kteří ji podlehl, se utěšovali diletantismem a dětinskostí, jimiž se nacistická vláda jistě zpočátku vyznačovala. Denodenně dokazovali sobě i druhým, že takhle to dál jít nemůže, zaujímalí postoj pobaveného všeználnka. Soustředili se na dětinskou stránku režimu, aby nemuseli vnímat, co je na něm to ďábelské; totální bezmoc si falešně vykládali jako neúčastný postoj silnějšího a ke klidu a radosti jim stačilo, když mohli vykládat nějaký nový vtíp nebo citovat článek Times. Měsíc co měsíc, zpočátku klidně a přesvědčeně, později se všemi příznaky vědomého křečovitěho sebeklamu, předpokládali nevyhnutelný konec režimu. Nejhorší časy pro ně nastaly, až když se režim viditelně zkonsolidoval a dostavili se úspěchy: na to nebyli připraveni. Na tuto skupinu se v pozdějších letech, na základě velice chytrého psychologického odhadu, zaměřila bubnová palba vychloubačných statistik; skutečně se z ní rekrutovala většina pozdních kapitulantů let 1935-1938. Jakmile byl jejich křečovitě hýčkaný pocit převahy neudržitelný, vzdávali to v celých zástupech.

A ještě musím popsat třetí pokušení. Sám jsem s ním měl co dělat, a opět jsem nebyl zdaleka sám. Toto pokušení se rodí právě z poznání pokušení předešlého. Člověk se nechce dát duševně zkorumpovat nenávistí a utrpením, chce být i nadále dobrý, laskavý, přátelský a „milý“. Jak se ale vyhnout nenávisti a utrpení, když se na vás denně valí vše, co nenávist a utrpení vyvolává? Vyhnout se tomu lze jen tak, že to ignorujete, odvracíte hlavu, zacpáváte si uši, stáhnete se do sebe. A to vede k zatvrzelosti a nakonec zase k jiné formě šílenství: k odtržení od reality.

Knihu vydalo v r. 2002 nakl. Prostor

AKTUALITY

Farní sbor evangelické církve zve maminky s malými dětmi a další zájemce na setkání s paní MUDr. Martinou Havlíčkovou, CSc., ze Státního zdravotního ústavu, Národní referenční laboratoře pro chřipku.

O chřipce - co o ní víme a co nevíme

úterý 13. října v 9 h. v evangelickém kostele
Vstupné dobrovolné.

V Orlickém kostele máme zapůjčen soubor gobletů paní **Evy Brodské**. Kostel je otevřen při bohoslužbách nebo na požádání telefonem na faru.

Česká křesťanská akademie v Letohradě vás srdečně zve v pátek 16. října v 19 hodin do evangelického kostela v Letohradě na **autorské čtení JAROSLAVA ACHABA HAIDLERA z jeho knihy VEPŘOŽROUT MOŠKE**.

Knihu si můžete zakoupit na místě.

Vstupné dobrovolné.

Na státní svátek 28. října se v 17 h. na letohradském hřbitově zúčastníme slavnosti pořádané Městem Letohrad.

Česká křesťanská akademie v Letohradě vás srdečně zve v sobotu 7. 11. v 19 hod. do evangelického kostela na **přednášku Mgr. Pavla Rumla, nemocničního kaplana: „Učme se stonat a umírat“**.

Vstupné dobrovolné.

Česká křesťanská akademie v Letohradě vás srdečně zve v neděli 29. 11. v 17 hod. do evangelického kostela na **přednášku Š. Čížkové: Vhled do duchovního života pravosláví**.

Vstupné dobrovolné.

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

26. 9. Václav Jaša a Klára Čandová
3. 10. Petr Šřoviček a Lucie Junková

ZÁPIS Z FARNÍ RADY 2. ZÁŘÍ

Snížení počtu bohoslužeb doporučila FR panu faráři, vzhledem k jeho zdravotnímu stavu.

V září bude v neděli jen jedna bohoslužba. V říjnu budou v neděli dvě bohoslužby – v jednotlivých kostelích se budou slavit posvěcení.

Prvníáčci budou uvítáni a představení při poutní bohoslužbě na Kunčicích.

Bohoslužbu pro děti nabízíme každou středu v kunčickém kostele. Rodiče mají své děti uvádět do přátelství s Bohem. Středeční bohoslužby opět využijeme pro přípravu třetřáků ke Stolu Páně. Vítejte postřehy a nápady rodičů.

Mládež si dohodne hodinu náboženství s panem farářem.

Náboženství na školách se začne vyučovat v týdnu od 14. 9. Rozvrh najdete na internetových stránkách farnosti.

Koupi nových elektronických varhan schválila FR, staré varhany dosloužily.

Varhany na Orlici, nedávno restaurované je třeba zkontrolovat, zda nejsou napadeny červotočem.

Věžička na orlickém kostele potřebuje opravu. Pan Lubomír Samko byl pověřen její opravou. I opravou poničených kanálků na svod dešťové vody na hřbitově.

Beseda PhDr. Jiřiny Šiklové: „Můžeme nějak ovlivnit společenskou a politickou situaci?“ bude v Orlovně 13. 9. v 19 hodin.

Koncert pardubického sboru bude 19. 9. v 18.30 h. v orlickém kostele.

Svatováclavskou slavnost pořádáme pro širokou veřejnost. Slavení pro nás důležité-

ho státního svátku potřebujeme dodat program. Nikdo to za nás neudělá. Důležitá je i návštěva papeže. Každý si vybere, čeho se zúčastní.

Státní svátek 28. října – letos neplánujeme žádnou akci, připojíme se k programu města.

Pravidla jednání nám ukázal Kristus. I na internetových stránkách farnosti máme uvedeno, že chceme jednat pravdivě a otevřeně, mít úctu k druhým. Pokud se někdo podle nich nechová, škodí pověsti naší i Kristově. Nebudeme tolerovat ani nevhodné chování a poznámky při bohoslužbě. Každý má právo a povinnost upozornit neslušně se chovajícího člověka.

zapsala: Jana Skalická

ADOPCE NA DÁLKU

Jak už asi všichni víte, posláním projektu „Adopce na dálku“ je podpora vzdělání dětí z nejchudších indických rodin,

aniž by musely opustit své

rodinné a kulturní zázemí.

Projekt byl zahájen v roce 2000 ve spolupráci s indickou diecézí Belgaum ve státě Karnataka. V roce 2005 byl projekt rozšířen do indické arcidiecéze Bangalore. V současné době je do projektu zapojeno 3 594 chudých indických dětí.

V Letohradě máme „adoptováno“ deset dětí: pět chlapců – Kirana, Vishwu, Pradeepa, Johnsona a Anila a pět dívek – Sylvii, Milan, Gracy, Sheelu a Shilpu.

Príspevky od dárců jsou použity na úhradu nákladů spojených se školní docházkou – školní pomůcky, školné, školní brašnu a uniformu, cestovní výdaje, na stravu, základní zdravotní péči a na tábor. Minimální částka na jedno adoptované dítě je 5.000,- Kč na rok.

Během prázdnin jsme od dětí dostali dopisy, ve kterých nám píší, že ukončily školní rok a těší se na prázdniny. Většina z dětí jede na tábor, který je zaměřen na hodnoty jako je přátelství, pravdomluvnost a upřímnost. Děti se na táboře učí týmové práci a je jim nabídnuto poradenství ohledně výběru budoucího povolání.

Sbírkou na „Adopci na dálku“ pořádáme každoročně v měsících září až únor. Přispět můžete jakoukoliv částkou do pokladniček v letohradském a orlickém kostele a nebo přímo na charitě.

Děkujeme všem, kdo pomáhají dělat svět lepším. *Za Oblastní charitu Ústí n. Orli:*

Marcela Náhlíková

Paní PhDr. Jiřino Šiklová, děkujeme Vám za Vaši besedu v neděli 13. září v Orlovně. Děkujeme Vám také za Vaši práci pro společnost. *skoro stovka posluchačů*

Pardubickému sboru Cantus amici děkujeme za koncert v sobotu 19. září v orlickém kostele. Mrzelo nás, že nás posluchačů přišlo méně než bylo účinkujících.

PODĚKOVÁNÍ

Letošní Kunčickou pouť jsme už podesáté slavili na hasičském hřišti. Přišlo ještě více lidí než loni. Všechno se vydařilo ... polévka jako na svatbě, koláče si někteří kupovali domů. I naši přátelé z Prahy vycítili rodinnou atmosféru.

Paní Ruprechtová na nás stále myslí. Poslala nám dopis:

„Milí přátelé, moji milí tam doma, všechny Vás srdečně zdravím. Pan farář už mohl opět sloužit mši pod střechem. Pán Bůh zaplať Vám všem, kteří jste se podíleli na nově zbudovaném pódiumu.

Mně už síly ubývají. Už v ústraní musím žít a z Vás doma radost mít.

Pán Bůh Vás opatruj a moje Kunčice ochraňuj - o to ho prosí teta Ruprechtová“

„Milá paní Ruprechtová, také my na Vás myslíme a přejeme Vám všechno dobré.

Obdivujeme Vás, co vše nosíte v hlavě a v srdci. Jsme Vám vděční za to, jak na nás stále pamatujete.

Děkujeme za Váš milý pozdrav i za Váš finanční příspěvek k doplacení výdajů na zbudování pódia.“

Děkujeme všem, kteří přispěli ke kunčické slavnosti i všem, kteří se po shoření starého pódia přičinili o zhotovení nového pódia na hasičském hřišti. Materiál na pódium stál 113.540 Kč, veřejná sbírka vynesla 51.570 Kč. Zdarma bylo odpracováno 1312 hodin.

Pro ty z Vás, kteří jsou hasičům ochotní přispět na doplacení nového pódia, uvádíme č. běžného účtu hasičů: 195665757/0300.

PODĚKOVÁNÍ

ZA SVATOVÁCLAVSKOU SLAVNOST

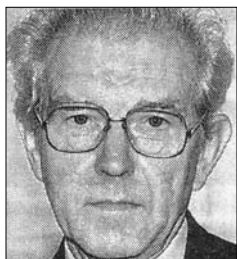
Letos naše farnost pořádala již sedmou Svatováclavskou slavnost. Počasí bylo skvělé, návštěva byla větší než předešlé roky. Na opravu varhan můžeme z výtěžku přispět částkou 10.000 Kč. Děkujeme všem farníkům, kteří jakýmkoliv způsobem pomáhali. Děkujeme Technickým službám za dobrou spolupráci a všem účinkujícím za pěkná vystoupení. Děkujeme sboru Familia cantorum za zpěv při bohoslužbě.

ŽÁDNÝ ČLOVĚK NENÍ

NAHRADITELNÝ.

NĚKTERÝ - SVÝM PŘÁTELSTVÍM A UMĚM - ZVLÁŠTĚ

Pan Milan Fiedl – recitátor, dramaturg, moderátor hudebních pořadů, ředitel Lyrý Pragensis, náš přítel a velký příznivec naší farnosti, po dlouhé nemoci zemřel.

Aristokrat každým coulem, každému, s kým právě mluvil, věnoval nevídanou pozornost. Byl dokonalý ve své umělecké práci. Jím vydávané bibliofilie, kolibří knižky, grafické listy – to vše bylo vždy dokonalé. Vybral literární perlu, a vše s největší pečlivostí připravil k tisku, uměl si vybrat výborné malíře, grafiky, tiskaře i knihvazače. V létě pobýval v krásném letním domě na Pastvinách, a ač nepokřtěný, nevynechal bohoslužbu na Orlici. Navštívil bohoslužby všech kostelů naší farnosti a přesně popsal jedinečnost každého shromáždění. Chtěl vidět i svatbu a pohřeb. Uměl pochválit a jeho pochvala nebyla laciná. Sám byl velikým mistrem nejen přednesu, ale i dramaturgie. S pozorností naslouchal liturgii, vnímal atmosféru společenství a duchovní rozměr bohoslužby. Velice cenil muziku na Orlici i um Jany Kinscherové: „Kdyby byla v Praze, vzal bych si ji do svých pořadů“. O našich mladých houslistech se vyjadřovat s velikou pochvalou. S obdivem a úctou mluvil nejen o uměleckých knihvazačích v Žamberku, ale také o zdejších auto-mechanicích a řemeslnících.

Byl schopen třeba jen dvěma lidem, kteří k němu přišli na návštěvu, dlouho recitovat něco krásného.

Líbilo se mu nové uspořádání orlického kostela. Svým nezapomenutelným hlasem a přednesem četl pravidelně „první čtení“. Naší farnosti věnoval několik literárních večerů. Léta jsme mu posílali Okénko. Měl rád články Ivy Markové.

Byl krásným člověkem. Je krásným člověkem. Pokaždé, když jsme se s ním setkali, jsem měl dojem, že na nás myslí víc než já na něj.

Milane, děkujeme za Tvé veliké přátelství. Zůstáváme dlužní. /v

SVOJSÍKŮV ZÁVOD

25. – 28. září letošního roku se konalo celostátní kolo Svojsíkova závodu v Novém městě na Moravě. I letos jsme se ho účastnili. Naše družinka se jmenovala Zvonky a umístila se na šestém místě z celé republiky (ze čtrnácti krajů). Běželi jsme ve složení: Danča Majvaldová, Lucka Řeháková, Šárka Hlaváčková, Šárka Faltusová, Anežka Faltusová a Lucka Krejsová (II. oddíl skautek Letohrad).

A co to vlastně ten Svojsíkův závod je? Je to skautský závod, který se koná každý rok. V sudé roky závodí malé světlušky a vlčata a v liché roky závodí starší skautky a skauti. V jedné družině může být 4 – 7 závodníků a mohou být i namíchaní. Musí se ale umět orientovat na mapě i v terénu, musí se umět správně zachovat v krizových situacích, musí být schopni běžet dva dny s velkým batohem na zádech a překonávat své meze. Nejprve se běží okresní kolo, poté krajské a až potom celorepublikové.

A kdo to byl Svojsík? Antonín Benjámín Svojsík byl zakladatel skautingu v České republice, který se narodil 5. 9. 1876 ve Dvoře Králové nad Labem a zemřel 17. 9. 1938 v Praze. První závod na jeho počest se běžel v roce 1946 na Sletovém stadiónu na Strahově v Praze a v Horních Černošicích u Prahy. Letošní okresní kolo se konalo v Chocni. Běhali jsme po lesích a plnili různé úkoly. Museli jsme se ale také orientovat na mapě, což byl v mnohých případech husarský kousek. Několikrát jsme tedy šli „nepřechodným porostem“. Když jsme se ale konečně dostali na stanoviště a rozhodčí viděl, odkud jsme přišli, tak nás ještě pochválil. Z okresního kola postupovalo šest družin (tři dívčí a tři chlapecké).

Krajské kolo pořádala vesnička Žumberk, která se nachází asi 20 km od Chrudimi. V pátek večer jsme přijeli na místo a vařili jsme večeri, kterou nám poté rozhodčí ohodnotili. Každá družina si mohla vybrat jídlo, které je jí nejmilejší a dá se udělat na ohni za dvě hodiny. Ráno začal samotný závod. Museli jsme plnit mnoho úkolů. Přelézali jsme lano, přepalovali provázek, hodnotili jsme scénku, hledali přírodniny, zachraňovali zraněné, atd. Po doběhnutí nás čekal oběd a odpoledne výprava. Museli jsme projít 3 stanoviště. Za plánování trasy nám dali body a za plnění úkolů během cesty nám přibýly další body. Museli jsme třeba změnit výrazně účes jedné naší členky, hodinu mluvit cizím jazykem, nebo dělat jiné podobné úkoly. Došli jsme unavení, ale povzbudil nás výsledek. Zase jsme byli první, což znamenalo, že jedeme reprezentovat kraj do republikového kola.

To se konalo v již zmíněném Novém Městě na Moravě. V pátek jsme dorazili na místo kolem čtvrté hodiny odpoledne a hned jsme se ubytovali v prostorách tamější střední školy. Do každé třídy se vešly alespoň dvě družiny. Večer v kině bylo oficiální zahájení a vtáhnutí do děje. Našli jsme si našeho

průvodce a ten nám vysvětlil podrobnosti (jeho jméno ve hře bylo Lee). Poté nám zahráli scénku, ve které nám průvodce zase sebrali. Ráno jsme ho zachraňovali na lodkách na rybníku a ostatní zatím nakupovali na cestu (peníze jsme dostali). Když bylo vše v pořádku, začal samotný závod. Nejdříve oběhat stanoviště ve městě a pak hurá do „divočiny“. V pátek jsme lezli do rybníka, uzdravovali mnoho zrněných, hledali informace v encyklopediích, jezdili na raftech a na kolech, učili se odborný text a překonávali jsme své meze třeba tím, že jedna z nás musela sáhnout do vnitřnosti záchoda, který vypadal jako pozvracený a do rozsolených slímáků. V pátek jsme ulehali okolo desáté a vstávali jsme v neděli v 4:45. V 6:15 jsme totiž byli již na prvním stanovišti vzdáleném asi 3 km. Byl to orientační běh, takže nás to po ránu dokonale probudilo a měli jsme promočené boty. Na dalším stanovišti jsme se měli správně zachovat při potkání nezřízených lidí.

Barbora Švecová

DOPISY ČTENÁŘŮ

Pane faráři, můžete mi vysvětlit, proč bude Svatý Otec korunovat pražské Jezulátko? Psali, že už to bude třetí zlatá korunka. A šatíček má prý už přes sedmdesát. Jaký to vše má smysl? J.M.

Milá paní, co Vám mám napsat? Sám jsem z toho bezradný. Prý tím lidé uctívají to, že se Boží syn stal malým dítětem.

Můj styl to není. Matka Tereza si také nehrála s panenkami, pomáhala potřebným. Možná se ti lidé, kteří s tím přišli, neptají, co si Ježíš přeje. Je možné, že by neslyšeli: „Co jste prokázali komukoliv, jako byste prokázali mně.“

Češi by to nepodnikali, máme jiné nečnosti, ale peníze dáváme na pomoc potřebným. Stavíme betlémy, ale nehrajeme si s panenkami a o Velikonocích se nenecháme křížovat jako Filipínci.

Myslím si, že s nápadem korunovace nepřišel Benedikt XVI., proto Jezulátko nekorunoval, jen korunku položil na stůl. Možná papež nechtěl odmítnout přání některých lidí. Lituji ho, mně by to dělalo potíže.

Pokusím se zeptat někoho, kdo tomu rozumí jinak nebo někoho z druhé strany a dám vědět.

Nechcete odpovědět někdo jiný? /v
Jsem křesťan evangelického vyznání. Jak se projevuje intelekt papeže, když se „klaní“ pražskému Jezulátku? To slovo použily sdělovací prostředky, které nerozeznávají teologický slovník, ale papežova misie tím gestem utrpěla. Co si o křesťanství pomyslí lidé, kteří o Bohu skoro nic neví nebo mají velice zkrácené představy? MV

Vážený bratře, myslím si, že je to také naše vina. Měli jsme Benedikta XVI. upozornit na naše poměry a myšlení našich spoluobčanů. Komunisté se nám posmívali a tvrdili o nás všelijaké nesmysly, ale nám to pomohlo

klást si otázky, které bychom si možná sami nepřipustili. Vytýkají-li nám třeba Svědci Jehovovi, že se klaníme modlám, umíme jim vysvětlit, že se klaníme Bohu, ne soše, obrazu nebo oplatce. Máme si ovšem dávat pozor na veřejné projevy, abychom neodrazovali druhé. My tu jsme s posláním nám svěřeným pro ně, ne oni pro nás. /v

HAZARD V ČESKU

Karel Nešpor

Francouzská televize se rozhodla natočit odstrašující dokument o hazardních hrách na východě Evropy. K tomu výborně posloužila situace u nás. V Praze našli spoustu materiálu. Dříve slušné části města dnes hřzdí jedna herna vedle druhé. To úplně mění atmosféru místa, a navíc se tak zvyšuje kriminalita. Zkušenost s hazardními automaty, kasiny a sportovními sázkami před osmnáctým rokem věku uvedlo v průzkumu 32% lidí. Hazardní hry působili v 97% případů největší problémy ve finanční oblasti, v 89% případů v rodinném životě, v 79% v oblasti duševního zdraví a v 57% v pracovní oblasti. Častá byla i trestná činnost nebo uvažování o ní. Dokonce 95% patologických hráčů považuje hustotu zařízení, kde se provozuje hazardní hra, za příliš vysokou. Uvítali by, kdyby těchto zařízení ubylo a kdyby měla kratší otevírací dobu. 93% z nich by zakázalo reklamu hazardu.

V léčebně, kde pracuji, míváme každý týden otevřenou skupinu pro patologické hráče. Jednou tam přišel novorozенец. Bylo mu 14 dní. Přesněji řečeno – přinesli ho rodiče, kterým ho neměl kdo pohlídat. Tatínek měl z automatů milionový dluh a rodina byla ve velkých nesnázích. České rodiny ohrožuje hazard a extrémní potřeba alkoholu. Za hazardem a alkoholem ale stojí vlivní a bohatí lidé. A hlas novorozenců je slabý.

Proč musela situace dojít až tak daleko? Proč už dávno někdo nezačal tento problém řešit? Chceme, abychom v hazardu sloužili jako varovný příklad civilizovanější Evropě? Všichni tvrdí, že chtějí podporovat rodiny a předcházet zločinosti. Proč ovšem většina chodí kolem hazardu po špičkách? A proč dokonce někteří hazard podporují? Oč horší je celospolečenská situace, tím větší pozornost by se měla věnovat prevenci v rodině. Materiály na toto téma jsou volně ke stažení z mého webu: www.drnespor.eu. Na stejné adrese je i svépomocná příručka pro lidi, kteří mají problémy s hazardem.

MUDr. K. Nešpor,
primář na oddělení závislostí Psychiatrické léčebny Bohnice,
Katolický týdeník 34/09

VYCHOVAT DÍTĚ STOJÍ AŽ TŘI MILIONY

nejlevnější je předškolák

Mít dítě znamená vydat za ně i několik set tisíc korun za rok. Statisticy vyčíslili, že do doby, než se dítě osamostatní, zaplatí rodiče dva až tři miliony korun. A podpora od státu je malá. Podle odborníků je to důvod, proč v Česku klesá porodnost.

Je to celkem jednoduchá úměra. Čím víc dětí máte, tím spíše zůstanete na dovolené v Česku a tím vzácnější pro vás bude třeba oběd v restauraci.

Životní styl většiny párů se změní, už když se jim narodí první dítě – a není to jen tím, že se s ním nedá podnikat tolik jako jen ve dvou. Přesvědčivě to ukazují i data Českého statistického úřadu, jež vyčíslují, kolik peněz vydávají rodiče na to, aby vychovali děti. V rodině s průměrnými příjmy je to více než sto tisíc ročně, pokud má dvě děti. Do doby, než se dítě osamostatní, to v průměru vychází na dva až tři a půl milionu korun.

Více za jednoho potomka dávají logicky bohatší lidé a také ti, kdo mají dětí méně. I proto, že mu třeba dopřejí lepší vzdělání.

Začátek školy za sedm tisíc korun

„Zjistili jsme, že vlastně nikdo na dětech nešetří a rodiče se jim vždycky snaží dát to nejlepší, co mohou,“ podotkl Otakar Hampl, spoluautor analýzy o nerovném postavení rodin s dětmi, kterou teď vydal Český statistický úřad.

Podle něj bylo pro analyticky překvapivé i to, že náklady na dítě jsou za rok v podstatě stejné jako na dospělého, rozdíl jsou nej-

výše několikatisícové. O co levnější je třeba oblečení nebo o co méně dítě sní, o to více rodiny dávají na kroužky nebo různé vzdělávací kurzy.

„Jen letošní září nás zatím stálo přes sedm tisíc korun,“ vyčísluje Kateřina Váchová z Prahy. Mají dvě děti na základní škole. Starší dcera je v šesté třídě a přestoupila na jazykovou školu – a hned je potřeba zaplatit kolem tří tisíc korun za seznamovací kurz. Další peníze padly na sešity, pomůcky, vybavení na tělocvik a jazykové učebnice. Další osm tisíc budou stát kroužky dětí za pololetí.

Váchová tvrdí, že nejlevnější byly děti ve školce (potvrzuje to i studie statistiků) – předškolní děti už vyrostly z kočárků, drahých plen a umělých mlék, ale ještě nepotřebovaly tolik „lepšího“ oblečení ani neměly několik zájmových aktivit.

Autoři analýzy tvrdí, že právě finanční náročnost odráží lidi od toho, aby měli děti nebo aby jich měli více, což mimo jiné vede ke klesající porodnosti. Ta česká patří k nejnižším v Evropě – na matku u nás připadá jedno dítě, zatímco třeba ve Francii to jsou dvě.

Pomoci by podle tvůrců studie mohlo větší zvýhodnění rodin s dětmi než to dosavadní, kdy si rodiny mohou za rok odečíst 10 680 korun. „Je příznačné, že daňová sleva na dospělého je dvakrát vyšší než sleva na dítě,“ podotýkají autoři analýzy.

Podle nich to znamená, že rodiny s dětmi, které vychovávají budoucí plátce důchodů a dalších peněz do státního rozpočtu, financují i ty lidi, kteří děti nemají.

Náhlá podpora rodin se nevyplácí, varuje ekonomka

O možném daňovém zvýhodnění rodin se více mluví i s nadcházejícími volbami.

„Takový postup by byl určitě lepší než podporovat porodnost nějakými náhlými speciálními dávkami a podobně,“ míní ekonomka Helena Horská. Za důležitou považuje snahu udržet porodnost rovnoměrnou a vyhnout se výkyvům, jaký tu byl v 70. letech. Tehdejší silné ročníky nyní rodí děti a už zase chybějí místa ve školkách. „Až půjdou lidé narození v 70. letech do důchodu, bude to pro systém velká zátěž,“ varovala ekonomka.

„Výdaje spojené s dětmi jsou však jen jedním z faktorů, které mají vliv při rozhodování, zda je mít, nebo ne,“ soudí socioložka Hana Hašková ze Sociologického ústavu. Podle ní může být zrovna tak pro někoho zásadní, zda se bude moci vrátit do práce na původní místo.

Radka Wallerová, MF DNES

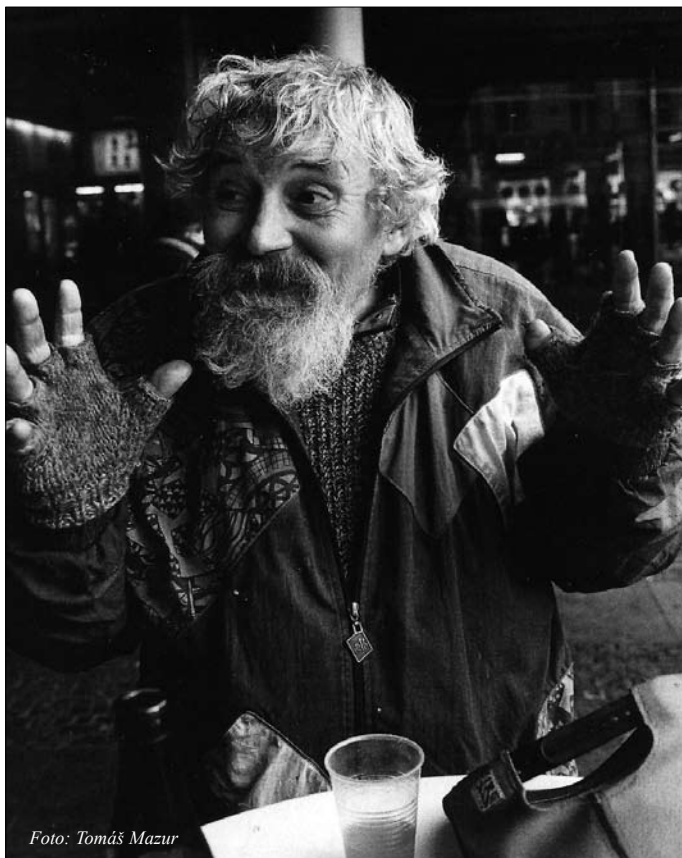

Foto: Tomáš Mazur

O ŽIVOTĚ

Jako amatérský filozof jsem se vždy snažil, a usiluji o to stále, najít recept, jak prožít život smysluplně a víc šťastně než naopak. Včera, když jsem jel metrem a pozoroval zachmušené tváře lidí, zformuloval jsem si drsně v mírné nadsázce a v poněkud lehčím tónu to, na co by člověk přicházející na tento svět měl být připraven: že život je smutný, protože končí smrtí, člověk že je tvor nepoučitelný a svět že je veskrze nespravedlivý. A jako dodatek, že láska je pomíjivá.

Kdyby mohl tato fakta přijmout jako danou samozřejmost, podobně, jako že po noci přijde den, pak by člověk, odrážej se od této nezměnitelné skutečnosti, mohl prožít pěkný, radostný a smysluplný život. On však ne. Mudruje o tom, co bude po smrti, a celý život, hledaje tu správnou podpůrnou víru, se zmlítá v úzkostných nejistotách. Armády spasilných učitelů už po staletí tvrdí, že příští generace se poučí a nebude už válčit, hromadit a mořit se dalšími tisíci sebezničujících aktivit. Leč nepoučitelný člověk, co člověkem jest, opakuje stále totéž. Natruc vzdělanosti pořád platí, že na svá kamna si musí každý sáhnout sám.

I proti nespravedlnosti světa stále bojuji zapálení věrozvěsti, kteří nám tvrdí, že pravda vítězí, láska že hory přenáší a kdo šetří, že má za tři. Stále si neradi připouštíme, že už nespravedlivě vybavení přicházíme na svět a další nespravedlnosti, díky této výbavě, během života produkujeme. To, že naše civilizace se snaží pomocí zákonů, soudů a trestů lecjaké zločiny a křivdy napravit, jsou jen mírné korekce nejkřiklavějších a donebevolajících nespravedlností. A lásku se pořád romantice podléhající blouznivci snaží zařadit do kategorie věčných, a proto si často neužijí tu, která je jim dána, a se zoufalstvím v očích se dívají na bitevní pole své vztahové minulosti s předsevzetími, že budoucnost bude jiná. Nebude. Bude stejně krásná a strašná, jako byla minulost.

Aby mi bylo rozuměno – to, že se narodím blbým, škaredým, netalentovaným, je stejná nespravedlnost jako chodit po světě coby inteligentní, talentovaný krasavec. Nemám rád řeči úspěšných bohatých, že přece každý máme stejné možnosti. Nemáme. Jsem-li nespravedlivě obdařen talentem, intelektem, dychtivostí, posedlostí poznávat a s radostí pracovat, mám povinnost starat se o ty, kteří nespravedlivě tyto dary nedostali. Bill Gates, zdá se, to pochopil. Ne každý z nás má tak štědrě naděleno, pro každého ale platí, že cesta ke štěstí vede přes vděčné radování se z toho, co jsem nespravedlivě dostal, a nebědování nad tím, čeho se mi nespravedlivě nedostává.

Kdyby na svět přicházející člověk uměl přijmout výše popsané čtyři neměnné skutečnosti, chtěl by jen to, co chtít může, jeho sny by se více naplňovaly, deziluze nebyly v jeho domě tak častými hosty, ve vztazích by ubližoval méně, zlu by se vyhýbal účinněji,

NADROBENÝ CHLEBA V KAFI

Při nějaké cestě autem jsme s kamarády narazili v debatě na jednu věc: že naše generace cca čtyřicátníků je jakýmsi mlýnským kamenem mezi generací našich rodičů a našich dětí. Teda ono to zas tak zajímavé není, nejspíš si tak připadá každá střední generace.

Vyprávěli jsme si v tom autě příhody, které tento stav dokumentují: Někdo řekl, že kterýsi den přišel s ranním kuropěním na návštěvu otec. A dotyčná (říkejme jí Marie) připravovala zrovna snídani dětem, dotazuje se jich, co si ráci přát k snědku. Dávala tedy na stůl lupínky s mlékem, chleba se sýrem a buchty. Tu otec užasl: „Ty snad dáváš každému něco jiného ke snídani?!“

„No dávám, no, nevidím v tom problém, je sobota, nikam nespěcháme...“ odpoví Marie.

„To nemůžu pochopit, my jsme celý dětství ráno jedli nadrobený chleba do melty a nikdo se s náma nebavil...“ povídá zas Mariin otec.

„Nojo, ale kdybys dneska dennodenně drobil dětem ráno chleba do kafe, tak se jim budou spolužáci ve škole pěkně šklebit a nebo na tebe pošlou sociálku pro podezření z psychického týrání nebo zanedbávání výživy dítěte...“ uzavře Marie tuto zdánlivě jednoduchou zápletku.

Marie i další zástupci střední generace chápou postoj svých rodičů, kteří vyrostli v jednodušších podmínkách s prostější stravou, ale chápou i to, že v sobotu ráno se může udělat dětem ke snídani to, na co mají zrovna chuť. Nou problém...

A druhý z osádky auta (říkejme mu Petr) přidal podobnou zkušenost, když hovořil o hektarech polí a luk svých rodičů, kterým jejich obhospodařování přináší vedle fyzické námahy také radost a uspokojení z práce, z úrody, z přírody. Celé generace našich předků nesla fyzická práce životem jako neochvějná jistota. Práce, kterou je třeba přizpůsobit počasí, a které je nutno podřídit vše ostatní... Kamarádi s rodinou občas svým rodičům s pracemi na poli pomáhají, neboť sami darů země užívají, a navíc takové zpocení při sbírání brambor by dnes leckterý Američan platil zlatem jako luxusní mentální odpočinek. Jenže: střední generace když vidí, že je potřeba

z dobra se radoval uvědoměleji a nad lásky darem jásal hlasitěji.

Jan Špáta

rodičům pomoci, tak jde. Pokud to je jen trochu možné, tak jde, ani se jí nemusí dvakrát říkat, (někdy dokonce ani jednou). Má pocit povinnosti. Ne tak naše děti. Ty nepůjdou poslední den prázdnin okopávat záhonky jen proto, že to po nich chce babička, a tak babičce klidně řeknou, že tenhle poslední den si chtějí ještě náležitě užít, a že tu práci udělají zítra... Klidně a bez okolků, ale zítra... Mají taky pravdu! A teď člověk vidí, že obě strany mají svou pravdu, ale jak vysvětlit dědovi, že dnes můžou děti snídat chleba, lupínky i buchty, nebo babičce, že okopávat jahody se může dnes, ale klidně taky zítra...? Jak zařídit, aby si babička nemyslela, že vnouče je nevychované líné dítě, nebo aby děda necítil pohoršení nad tím, že dnešní děti ma-

Foto: Václav Lála

jí na výběr neskutečné množství jídla? Jak vysvětlit generaci našich rodičů, kteří vyrůstali celý život v nutnosti odříkání a šetření, že naše děti vyrůstají v době, kdy si nic odříkat nemusí (a když, tak na mnohem kratší dobu než oni), ba dokonce, bohužel, kdy je život na dluh normální? Ty děti za to nemohou do jaké doby se narodily. A my nejsme lepší jen proto, že jsme jako malí nehráli počítačové hry. Často jim to předhazujeme – jak jsme zamlada litali po venku a hráli na indyány a jezdili v neckách po řece a jánevímco, zkrátka že jsme měli lepší dětství než ony, protože nebyly počítače... Jenže nedělejme si iluze, kdybychom se narodili do téhle doby, budeme „pařit na kompu“, brouzdat po netu a chodit se sluchátky v uších stejně jako naše děti. Zkrátka, takové pochopení pro obě generace - generaci našich rodičů, kterých si vážíme a obdivujeme je už jen proto, do jaké doby se narodili, i pro generaci našich dětí, které obdivujeme už jen proto, do jaké doby se narodily - to my střední možná máme. Ale jak s tím naložit? Shodli jsme se – v tom autě – že tak velký rozdíl mezi třemi žijícími generacemi jako dnes snad nikdy nebyl...

/M

RODINA

VYRŮSTAL JSEM S POSTIŽENÝM SOUROZENCEM

Jednadvacetiletá Monika se loučí s kamarádkou, která odjíždí na podzimní semestr do Glasgowu. I Moničina žádost byla kladně vyřízená, přesto zůstává doma. „Já tady nemůžu mámu nechat s Verčou samotnou, když táta odešel...“ vysvětluje mi Monika později. Matka jí sice ujistila, že péči o svou třináctiletou slabozrakou a mentálně retardovanou dceru Veroniku zvládne, ale Monika cítí ohromný pocit odpovědnosti. A navíc by si připadala jako další zrádce, který taky utekl. Zahraniční studijní pobyt definitivně zrušila, zůstává doma.

„Někdy mám dojem, že Ondřej je několik různých lidí dohromady,“ popisuje svého kamaráda můj kolega Pavel. „Obdivuji ho, jak se stará o svoji postiženou sestru – každé ráno ji vozí do chráněné dílny, pak teprve jede do práce. Dokáže být velmi ohleduplný, když budete potřebovat pomoc, Ondra udělá co může. Na druhé straně je neskutečně ambiciózní, ve všem, co dělá, musí být nejlepší a občas tím jde ostatním na nervy. A jednou za čas vyrazí na tah po nočních klubech, navazuje divoké krátkodobé známosti – jako kdyby potřeboval od všeho utéct. Přitom když potká holku, která se mu opravdu líbí vždycky ze vztahu vycouvá.“

Slovenská psycholožka Jitka Prevendárová ve svém výzkumu z roku 1996 zjistila, že přes mnohé pozitivní vlastnosti mohou zdravé sourozence postižených dětí od dětství do dospělosti provázet i osobnostní a mezilidské problémy. Někteří mají, podobně jako Monika, zvýšený pocit odpovědnosti, jiní mají problém s nadměrnou identifikací s postiženým sourozencem, zejména v letech dospívání je provázejí pocity trapnosti, viny, studu. Cítí se pod tlakem rodičů, aby alespoň oni uspěli, ale zároveň vyrůstají s pocitem, že jsou rodiči přehlíženi. To vše může podstatně ovlivnit jejich dospělý život a volbu partnera.

Kritické chvíle

Markéta Štěpánová a Marek Blatný z Psychologického ústavu AV ČR v Brně se ve své nové studii zaměřili na dospělé sourozence (tři ženy a tři muži) mentálně hendikepovaných osob. V rozhovorech je zajímalo, jak je tato rodinná zkušenost „vybavila do života“, jaké pozitivní dopady sami na sobě vnímají, kdy se cítili nejhůř a co jim pomáhalo psychické problémy překonat.

Vcelku podle očekávání si oslovení starší sourozenci vybavují jako první zátěžovou situaci narození postiženého bratra či sestry, které vnímali spíše v souvislosti se smutkem a trápením rodičů a se svojí bezmocí, protože jim neuměli pomoci. „Pamatuju si mamku pořád ve strachu,“ svěřuje se respondentka o pět let starší než její mentálně postižená sestra. Na rozdíl od Moniky tahle mladá žena na krátký čas vycestovala studovat do

Německa. „V tom Německu jsem byla taková osvobozenější. Pak jsem se vrátila zase do reality a strach, strach, strach – tady už někde se to začíná – není tak silný ten strach, ale pořád v životě prožívám strach – nevím proč,“ říká.

„Když se mi narodila malá, tak jsem – kamarádky si o mně myslely, že jsem švihlá – pořád kontrolovala, jestli dýchá,“ přiznává jedna z respondentek a uvědomuje si, že i její matka mnohokrát za noc vstávala k mladší postižené sestře a kontrolovala, jestli je v pořádku.

Většina oslovených na jedné straně uvádí, že si váží rodičů za to, jak zvládali péči o sourozence (přímo pečující osobou byla nejčastěji matka, ale jako ten, kdo rodinu psychicky podržel, kdo dokázal „vybalancovat“ vztahy mezi jednotlivými členy, je zmiňován i otec). Nicméně na druhé straně zdraví sourozenci cítili, že se jim rodiče méně věnují, resp. že více matčiny pozornosti poutalo hendikepované dítě.

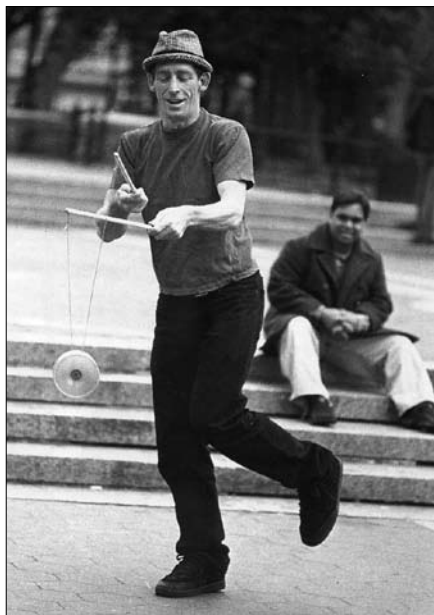

Foto: Pavel Polcar

V podobné situaci byl i Ondřej, o němž vyprávěl jeho kamarád. Matka se mu nejlidněji věnovala ve chvílích, kdy se snažil převzít na sebe část starostí a péče o sestru. V určitých oblastech dospěl předčasně, v jiných zůstal dítětem i na prahu třicítky. Zdá se, že s podobnými situacemi se lépe vyrovnávají lidé, kteří mají ještě alespoň jednoho zdravého bratra či sestru a kamarády, s nimiž si v dětství mohli hrát.

Prakticky všichni oslovení si jako další kritický mezník uvědomují vlastní dospívání, pubertu. Zatímco doma bylo všechno v pohodě, každý si prošel obdobím, kdy se na veřejnosti za postiženého sourozence styděl, resp. bylo mu nepříjemné čelit otázkám a reakcím okolí na jinakost své sestry či bratra. Respondenti, kteří toto období zastihlo v sedmdesátých nebo osmdesátých letech 20. století, soudí, že dnes je situace jednodušší – díky společenským změnám a větší integraci hendikepovaných je veřejnost mnohem

více zvyklá na fyzickou či mentální „jinakost“, zatímco dříve byly rodiny, které měly postižené dítě doma místo v ústavu, považovány za poněkud „zvláštní“. V reakcích sousedů i náhodných kolemjdoucích se mnohdy mísil soucit s nepochopením a nesouhlasem. „Lidem jsme byli spíš trnem v oku,“ soudí jedna z dotázaných.

V mnohém má pravdu. Nicméně uvědomění si budoucí perspektivy, pocity odpovědnosti a první myšlenky na to, kdo se o postiženého sourozence postará, až to rodiče nebudou zvládat, se dostávají s dospíváním i dnes – a mladí lidé pod jejich vlivem upravují své životní plány, zvažují, zda sestra či bratr zvládne samostatně, byť chráněně, bydlení, jestli oni sami se budou schopni o ně jednou starat, zda si budou moci dovolit povolání, při němž je potřeba cestovat, apod.

Dalším prubířským kamenem jsou partnerské vztahy. „Měla jsem přítele, který to vůbec nechtěl brát v potaz, a já jsem věděla, že takového přítele mít nemůžu, že můžu být jenom s někým, kdo bude tohle přinejmenším akceptovat a nejlépe ho prostě bude brát. A bude ho vnímat jako moji součást, jako součást naší rodiny,“ říká žena, jejíž starší bratr má kromě mentálního postižení také mozkovou obrnu. Sama si uvědomuje, že má v této oblasti velké nároky – a je ráda, že její manžel bratra „bere“ a o víkendech se mu společně s rodinou dalšího sourozence věnují. „Potkal jsem ženu, která měla pochopení... to jsem se uklidnil,“ říká muž, který se s manželkou stará o svého mladšího bratra s Downovým syndromem – bratr s nimi bydlí, přes den navštěvuje denní stacionář.

Zlé k něčemu dobré

„Otázku na pozitiva a přínosy jsme kladli zcela záměrně. Chtěli jsme poukázat na to, že i situace, kterou z vnějšku hodnotíme jako zátěžovou, může mít přínosný efekt pro ty, kdo se v ní nacházejí,“ říkají autoři studie. „Respondenti uvádějí, že je jejich životní zkušenost dovedla k nesobeckosti, toleranci, sociální citlivosti, respektu k hodnotě druhých lidí a k uvědomění si významu rodinných vazeb.“

„Oprostil jsem se od nějakých přizemních věcí.“ „Člověk vidí, že není on ta osoba nejdůležitější... člověk nemyslí jen na sebe.“ „A taky je hezké mít kolem sebe člověka, který pokud se na tebe usměje, tak je to proto, že tě vyloženě rád vidí nebo že tě má rád.“ „Pochopení... že není samozřejmé, že jsme všichni zdraví.“ „Naučil jsem se vnímat lidi ne jako masu, ale jako jedince.“ „Naše rodina žije poměrně hodně semknutě... ty vazby mezi námi jsou pevné“ – i tak hodnotí respondenti přínos soužití s postiženým sourozencem.

Jeden z mužů říká o svém mentálně retardovaném bratrovi: „Určitá bezelstnost a naivita a přitom silná osobnost... on si opravdu poroučet nenechá. Já si ho vážím a jednoznačně to považuju za přínos. Je to něco netuctového, je to nevšední zážitek, každý den s ním je do určité míry nevšední...“

Markéta Štěpánová a Marek Blatný si při rozhovorech povšimli i zmínku o tom, že žít nonkonformním způsobem života může přinášet radost, že člověk získává díky této zkušenosti nadhled a může ho to osobně motivovat ke zvládnání jiných situací. Že je to příležitost, jak osobnostně růst. A upozorňují, že v podstatě stejné znaky uvádí Maslow při charakteristice sebeaktualizovaných lidí, kteří jsou schopni přesně vnímat realitu, odlišovat nefalšované a pravé od falše a nepravdy, životní obtíže vnímají jako něco, co vyžaduje řešení, ne jako příkopi, které se jim neoprávněně děje.

Zároveň se ale ukazuje, že zátěžové situace, které provázejí dětství zdravých sourozenců, dokážou lépe zvládnout a zpracovat ti, kteří vyrůstali v rodině, kde se otevřeně komunikovalo, kde si jednotliví členové uměli pomáhat a podporovat se a nežili v sociální izolaci. V posledních dvaceti letech přitom hrají důležitou úlohu i svépomocné skupiny a sdružení rodin s různě fyzicky, mentálně či zdravotně postiženými dětmi. Autoři studie upozorňují, že přínosem by mohly být i svépomocné skupiny pro zdravé sourozence. Probrat své zkušenosti a starosti s lidmi, kteří zažívají podobně, přitom není nutné jen osobně, mnohdy pomůže i setkání na internetu.

Co zdravým sourozencům pomáhá vyrovnat se s obtížnou situací

- otevřená komunikace v rodině, dobrý vzor rodičů ve vztahu k postiženému, rovný přístup ke každému z dětí
- nepřetěžování zdravého sourozence starostí a péčí o postiženého, další zdravý sourozenec v rodině
- sociální opora v okolí, prostředí bez předsudků vůči postižení, svépomocné skupiny
- partneri přijímající hendikepovaného sourozence
- pozitivní vlastnosti dítěte s postižením,
- optimistické ladění osobnosti zdravého sourozence a jeho pozitivní přístup k životu
- čas, v jehož průběhu postupně odeznívá emoční náboj
- přístup k informacím o postižení (vědět, co lze očekávat v oblasti mentálního, fyzického vývoje a zdravotního stavu)
- ekonomické zabezpečení

Daniela Kraulová
Psychologie dnes, září 09

Gustav Koubek (1927-1960)

Dojdou-li člověku nápady, může zalovit v rodinném archivu a dozajista objeví zajímavý příběh. Když jsem našla fotku Gustava Koubka, první co mě napadlo, že by mohl jít vcukuletu do Hollywoodu. Gustav ale za svůj krátký život dosáhl jiných cílů, když se stal průkopníkem československého výsadkářství a v roce 1956 i mistrem světa v parašutismu. Ale začněme od začátku:

Gustav Koubek se vyučil truhlářem, ale nikdy tuto práci nevykonával, protože jeho koníčkem, prací, vášní i osudem se mu stal parašutismus. Žil s manželkou a dvěma malými syny, Milošem a Jiřím, v Chrudimi. Historie chrudimského létání je přes 100 let stará a je logické, že letiště ve městě přitahuje určitou část lidí svým zvláštním kouzlem. Po válce přešlo místní letiště pod Svazarm

a Gustav se svým kamarádem Jaroslavem Jehličkou a Zdeňkem Kaplanem z Hradce Králové zde začali rozvíjet parašutistický sport. Byly to začátky vpravdě pionýrské, neexistoval systém, neexistovaly učebnice. Kluci si museli všechno sami vyzkoušet stylem pokus-omyl, na vlastní kůži museli zjistit, čím začít nebo čeho se vyvarovat, museli nabýt širokých znalostí z přírodních věd. Je až k nevíře, jak se takto během krátké doby vypracovali. V roce 1954 už jeli na první mistrovství světa v parašutismu. Od r. 1955 se stali profesionálními reprezentanty, získali svazarmovské instruktorské funkce, cvičili vojáky i civilisty na různých letištích. Režim toho náležitě využíval - viděl kluky, kteří něco umí, a tak byli prezentováni jako chlouba socialismu, a díky tomu dostávali široký prostor. V té době byla na chrudimském letišti ohromná členská základna mladých.

V r. 1956 vyhrál Gustav Koubek mistrovství světa v Moskvě (hodnotí se přesnost přistání). Zažil triumfální návrat, nebývalý zájem veřejnosti, médií, do provozu místního letiště proudí finanční podpora ze strany státu, protože je přímo státním zájmem této doby zvítězit v čemkoli nad kapitalisty. V roce 1957 byli všichni tři přijati u prezidenta Zápotockého, který jim zajistil bombardér Il-28, s nímž 21. března téhož roku vytvořili světový výškový rekord. Letadlo vyneslo Koubka, Jehličku a Kaplana, zavěšené místo bomb v pumovnici letounu a vybavené obyčejnými teplými kombinézami, výškoměry a dýchacími přístroji, do výšky 12.580 m (27. března následoval noční seskok z výšky 12.830 m).

V této výšce je mráz kolem 50 stupňů a tlak vzduchu 5x nižší než na zemi, což se projevuje např. bolestivým tlakem v uších nebo až dvojnásobným a bolestivým zvětšením objemu celé břišní dutiny. Tři parašutisté letěli tři minuty volným pádem rychlostí 200 km/hod. Světový rekord! Ojedinelý a odvážný kousek, opět vítězství, ovace, úspěch a radost, která nezná mezí... Gustav je středem obdivu... Doma na něj čeká žena a dva kluci. „Táta byl věčně v luftě... I když mě občas brával s sebou na letiště, byli jsme si velmi vzácní...“ říká k tomu jeho syn Miloš a dodává: „Pamatuju, že za vítězství v Moskvě dostal táta Spartaka, tak mě posadil na klín a musel jsem řídit, to mně bylo 7 let.“

15. května 1960 vzlétl z letiště v Kroměříži letoun L-60 Brigadýr, ale vinou špatné předletové přípravy, kdy nebyly odstraněny blokády křidélek, těsně po startu padá a v jeho troskách zahynul pilot Karel Kotek a parašutista Gustav Koubek. Za sebou nechal přes 1.500 seskoků, ohromné zásluhy na špičkovosti československého výsadkářství, kamarády, na které je spolehnutí, velkou drínu a nezměrnou vůli, ženu a děti... Osud?

O osudu uvažuje Miloš i v případě tragického konce celého reprezentačního týmu včetně Gustavova kamaráda Jaroslava Jehličky. V roce 1972 jeli na soutěž do Bulharska a tam byl jejich autobus na přejezdu smeten vlakem. Kromě dvou všichni zahynuli. I když ve většině případů není na vině leteckých neštěstí technika, ale člověk, přemítá Miloš o leteckých haváriích v Chrudimi a označuje je za shluk tragédií, které ani na letištích nejsou obvyklé...

A proč začal skákat on sám? „Měl jsem vzor v tátovi, párkrát mě svezl letadlem a od té doby mě neopustilo nutkání někdy to zkusit... Začal jsem hned po vojně, v r. 1971, když jsme se s kamarády v hospodě vsadili, že začneme skákat. Jeden si zlomil nosu hned v rámci pozemní přípravy, když skočil ze stupínku, ale já jsem vydržel a dnes mám za sebou 1711 seskoků. Vytvořili jsme bezvadnou partu, věděli jsme, že se na sebe můžeme spolehnout, protože jde o život. Musíš se spolehnout v první řadě na sebe, ale pak na pilota, vysazovače, dozorčího doskokové plochy, atd. Když člověk k létání jednou čuchne, už ho to nepustí,“ uzavírá Miloš. Člověk ale musí vše stále dělat s obezřetností a určitou pokorou. Nikdy nikdo neví, jak se zachová v krizové situaci, tváří v tvář nebezpečí, ačkoliv má tisíckrát nacvičené a zautomatizované návyky. Staly se případy, kdy člověk vidoucí, že se žene do záhuby, začne dělat úplně nesmyslné věci. Treba si začne zavazovat tkaničky u bot, namísto aby se snažil nějak situaci řešit... Miloš má za sebou nedávný zážitek, který o zkušenosti profesionálního pilota s profesionálním jednáním na hraně, vypovídá.

„Stalo se to letos v červnu. Byli jsme v letadle tři výsadkáři a pilot. Vyletěli jsme do 1.100 m, když pilot zjistil, že letadlo je neovladatelné.

pokračování na str. 12

ZLOMENÉ DVACETILETÍ

Stanislav Komárek

Za celých pět let, co píšu do různých deníků sloupky, jsem dosud udělal jedinou výjimku a napsal článek politické povahy. Dnes udělám druhou. Vědom si dvacetileté periodizace v českých dějinách po roce 1918, jsem s obavami vyhlížel znamení zlomu - minulý čtvrtek přišlo.

V podstatě nebylo ani neočekávané, asi jako zhroucení stavby, v níž jsme už dlouho viděli mohutné praskliny. Ti, kdo vyčítají Obamovi vzhledem k odvolání radarového projektu „zradu“, nevzali v úvahu dva momenty. Amerika je daleko a naše země patří do okruhu jejich zájmu stejně málo nebo moc jako třeba Uganda či souostroví Tonga.

Americká obrana a strážení západního stylu společnosti v Evropě byla pochopitelná na zbídačelém a rozvráceném kontinentě od roku 1945 řekněme do roku 1960, ale potom se stává povážlivým a bizarním jevem - bezpečnost celého světadílu stojí na bodácích zaoceánské mocnosti, zatímco Evropa sama už jakoukoli kuráž ztratila a ochotně poslechne každého, kdo jí povelí dostatečně pevným a sebejistým hlasem, lhotejino, zda z východu či jihu.

„Reálpolitikou“ do područí

Evropská unie se sice staví státem, ale nemá ani jednotnou armádu, ani zahraniční politiku. Je skličující představou, že vyžilý kontinent potřebuje nějakého „protektora“, aby

pokračování ze str. 11

(Později se zjistilo, že prasklo lanko od směrovky). Snažil se, co mohl, ale najednou se natočil křídlem prudce dolů a zařval na nás: „Ven! Ven!“ Kamarádi vyskočili, ale jak letadlo začalo rotovat, já nemohl vyskočit, jak mě to tlačilo zpátky. Ale pud sebezáchovy je našťástí velmi silný, takže na posledních chvíli, ve 300 metrech, se mně to podařilo. Pode mnou už hořelo letadlo i s pilotem. Od smrti nás dělily 4 sekundy... Ptáš se, co to se mnou dělá? V tu chvíli nepřemýšlíš, jen se instinktivně snažíš zachránit si život. Až později to na mě dolehlo, před usnutím mi vše probíhalo hlavou jako film, nemohl jsem spát... Ale čas to všechno pomalu spraví... Ten pilot byl svatej člověk, zachránil nám život, kdyby zpanikařil nebo myslel jen na sebe, tak už tady nejsem... Tady mám jeho obrázek, koukej...“ uzavírá Miloš, ukazuje na barevnou fotku člověka v kukle a přináší sešit novinových výstřížků s nápisem Výsadkář vítězí vůlí. Je to trochu smutné, když si 60letý syn prohlíží fotky svého 30letého táty. V žilách mu koluje stejná krev s vášní pro padáky, je veselý a kamarádský - jako táta. Dodnes by si ti dva měli o čem povídat... /M

vůbec mohl fungovat. Kde protektor, tam protektorát. Spojené státy, trápené vnitřními zmatky a systémovou krizí, se stahují z navyklé role „světového četníka“ a záhy se mohou i smlouvy Severoatlantické aliance proměnit v hrst papírů.

Starí Římané říkali: Leges sine moribus vanae - volně přeloženo „zákony bez příslušné morálky jsou plané“ - o smlouvách platí cosi podobného. Ba ani na osobní sentimenty amerického prezidenta spoléhat nelze: na rozdíl od jiných tamních politiků jeho rodinné kořeny do středovýchodní Evropy nesahají.

Druhý moment koření v situaci u nás. Byli poslední dvacetiletí periodou, na jejímž počátku stála revoluční odvaha, zdá se, že na počátku toho příštího stojí zbabělost, zmatky a krátkozraká amorfnost, s níž kdekdo hledá v bludišti prospěchu nějaké tučné sousto ve stylu „po nás potopa.“

Je smutným faktem, že ve zkoušce vytvořit funkční demokratický systém jsme se neosvědčili. Výsledkem je absurdní divadlo, kdy se už někteří pretendenti budoucí moci přímo třesou, až se budou smět přimknout ke zdroji autoritativní vlády a fungovat jako satrapové v jednom ze satelitů „okruhu zájmu“. „Reálpolitika“ stavěná na odív vždy do područí vede - „buďte rozumní!“, říkávali na gestapu. I na dr. Háchu bylo ostatně třeba alespoň křiknout.

Zbabělost každý si pozvedá

Radar a diskuse kolem něho by byly ideálním materiálem pro další mocenské rozřadování a „novou urozenost“ - schvaloval, nebo neschvaloval? Tuším, že si tímto článkem špatně prospívám a zahledám už disidentní stáří, ne-li hůř. Ale šel-li jsem za mlada do emigrace, nemohl bych se na sebe podívat v zrcadle, kdybych se na stará kolena přikřčil a dělal, že nevidím.

Všechna područí přicházejí nenápadně a zasahují jen určité vrstvy společnosti - kojit, přebalovat, uklízet, vařit, pít pivo a nějak se bavit se mohlo a muselo za všech dob a nikdo by tomu nebránil ani do budoucna. Svoboda tisku a médií už tak tuhý kořínek nemá. Plně chápu znepokojení Václava Havla a jiných bývalých disidentů a exulantů, kteří vidí své dílo blízké ztroskotání. „Zbabělost-hostii každý si pozvedá, pálí je dlaň...“, zpíval kdysi Karel Kryl.

Takto započatá nová éra bude asi nějakým křečovitým hrdinstvím končit, ale netěším se na ni. Koho chtějí bozi zničit, toho, jak známo, raní slepotou. Snad se přece jen nakonec z prapodivného snu vzpamatujeme, celoevropsky. Příští sloupek už bude zase o motýlech...

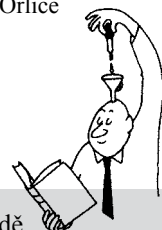
Stanislav Komárek, biolog a filozof

Foto: Libor Kappel

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 10.10.	19 h. Mistrovice
neděle 11.10	28. v mezidobí
posvícení v Lukavici	
8.45 h. Lukavice	Mdr 7,7-11; Ž 90
10.15 h. Orlice	Žid 4,12-13; Mk 10,17-30
sobota 17.10.	18 h. Mistrovice
neděle 18.10.	29. v mezidobí
sbírka na misie	
posvícení v Letohradě a na Kunčicích	
7.15 h. Letohrad	Iz 53,10-11
8.45 h. Kunčice	Ž 33
10.15 h. Orlice	Žid 4,14-16 Mk 10,35-45
sobota 24.10.	18 h. Lukavice
neděle 25.10.	30. v mezidobí
posvícení na Orlici a Šedivci	
8.45 h. Šedivec	Jr 31,7-9 Ž 126
10.15 h. Orlice	Žid 5,1-6 Mk 10,46-52
sobota 31.11.	18 h. Mistrovice
neděle 1.11.	Slavnost Všech svatých
7.15 h. Letohrad	Zj 7,2-14
8.45 h. Lukavice	Ž 24
10.15 h. Orlice	1 J 3,1-3 Mt 5,1-12
pondělí 2.11.	Památka zemřelých Kunčice
sobota 7.11.	18 h. Lukavice
neděle 8.11.	32. v mezidobí
sbírka na Charitu	
7.15 h. Letohrad	1 král 17,10-16
8.45 h. Mistrovice	Ž 146
10.15 h. Orlice	Žid 9,24-28 Mk 12,38-44

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741